dernière these proprement dite de ce volume

D. O. M.

QUÆSTIO MEDICO-CHIRURGICA,

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS

manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis vigesimâ-septimâ mensis Aprilis, anno Domini M. DCC. LII.

M. JOANNE HERMENT, Antiquiore Scholæ Magistro, Medico Regis ordinario, Doctore Medico, Præside.

***Utrùm in arteriarum Vulneribus tutum Hæmorrhagiæ sistendæ auxilium, Fungus maximus, rotundus, pulverulentus* Joannis Bauhini?**

I.

UPLICI vasorum sanguiferorum genere, arteriis nimirum & venis corpus humanum, potissimùm constare, nullus est quem lateat. Hæ cruore tumentes hunc laticem, uno tractu sedato & placido flumine devehunt ad cor; illæ continuo ferè motu pulsantes, sanguinem è corde acceptum, subsultim projiciunt in venas. Hæc vasa, sicut & alias corporis partes, posse lædi, quis ibit inficias? Unde plurima diversi generis mala, pro diversa læsionis conditione, hæmorrhagiæ præsertim, quæ si artificio quovis non compescantur, totus sanguis per vulnus effluat necesse est; hinc tanto subveniendum malo; effluxio cohibenda, mors enim imminet ineluctabilis. De venarum hæmorrhagiâ non est quòd sis sollicitus; esto: curam eximet compressio vel levior; iratos ad arbitrium compones fluctus. Non ita fidas arteriæ. Facilem non admittit cicatricem, indocilis reprimi; appellenti semper obviam patet sanguini; nulla parietibus mora, nulla datur quies; indesinenti feriuntur impetu, indesinenter reluctantur. Cave igitur; res non sunt in tuto.

Plurimos ab omni ævo, sanguinis cohibendi modos excogitarunt Medici. Nunc adstringentibus medicamentis, stypticis modò, aliàs potentiali, aliàs actuali usi sunt cauterio. *Hippocrati* non fuit ignota, neque *Galeno* comprimendi ars & deligandi. Non omnes has methodos retinuerunt neoterici. Has rejecerunt, ut pote infidas, insufficientes, & quandoque noxias; illas vero, pro re natâ, felici adhibuerunt cum successu. Illorum consiliis & experientiâ freti, ligaturam in maximis rerum angustiis, veluti salutis anchoram, cum ægrotantium solamine quodam arripuerunt Chirurgi. Quanta, eheu secum importet mala, felix qui numquam fuit expertus! Unde nova meritò desideratur methodus, quæ si diuturnis involuta jacuerit tenebris, ex veterum Medicorum monumentis, felicioribus hodie renovatur auspiciis.

I I.

LIGATURAM magnarum arteriarum in læsionibus celebrare, periculosæ plenum opus aleæ. Enimvero tanta est nonnumquam hujus operationis exequendæ difficultas, ut æger in vitæ discrimen injiciatur maximum; tam ancipitis, funestique, non raro fit eventûs, ut partis integræ mortem inferat necessariam. Frequentiùs, Eheu! hujusce veritatis argumentum subministrat aneurysma, quod dicitur tumor præternaturalis in arteriâ quâcumque, à sanguine tunicas ipsius distendente, vel in partium incumbentium interstitia effuso, unde duas distinguitur in species, in verum scilicet & spurium. Causas inter quas vulgò agnoscunt, crebriores annumerantur, contusio quæcumque à gravi ictu, tunicarumque arteriæ, sive integra, sive partialis, à phlebotomiâ male celebratâ in brachio, punctura, sive solutio. Quando (tentatis antea modis omnibus quibus tumor possit dissipari, vel continui solutio uniri) ad operationem est deveniendum, si injiciatur ligatura in ipsum arteriæ truncum, qui exilissimos, aut nullos partis nutriendæ gratiâ emittat ramos, uti quotidiana testatur experientia, cita mors partem arripit, reliquum brevì corpus occupatura. Tunc dimidium facti vix habes; dolores primos renovare, dira jubet necessitas; ad amputationem confugiendum. Vitam servat æger, sed mancam, infortunium grave, plurimis ipsâ morte pejus.

Licet opportunum ſatis in amputationibus, tibiæ, femoris &c. hæmorrhagiæ ſiſtendæ videatur auxilium, ab omni tamen ſuſpicionis labe non eſt immunis; dum enim fortiter ſtringuntur fila, moles omnis liganda facilè poteſt reſcindi, vel ſiccescente ligatâ illâ mole, fila relaxari, unde recrudeſcentis hæmorrhagiæ metus. Miſſo tali incommodo, momenti ſanè graviſſimi, quantis patiens excrucietur tormentis! Horreſco dicere. Ipſâ operatione, omnium crudeliſſimâ, atrociores patitur dolores. Mox ardet febris intentior, ferociſſimæ invadunt convulſiones, nullâ prorſus arte, nullis ſuperabiles remediis, ſæpiuſque æger, tertio, quartove die, ritè peractâ operatione, omnique ceſſatâ hæmorrhagiâ, dolore exanimatus perit, & conſumptus. Sic non ſemel vertitur in perniciem ſpes ſalutis proxima. Omne igitur tulerit punctum, qui tantis didicerit malis ſuccurrere, qui certam æque ac jucundam detexerit methodum, quæ omnibus valeat providere. Hanc porrò plurimis abhinc annis propoſuerunt Medici, publicique fecerunt juris; ipſam verſari docuerunt in applicatione medicamenti cujuſdam, quod dum irruenti ſanguini frenum injicit, facilem, tutamque ab omni periculo, cicatricem inducit arteriæ.

I I I.

IDEO ſæpius tutis carere præſidiis artes judicantur plurimæ, quia ſedulo ſatis non excoluntur animo. Illarum adire penetralia plerique vix curant homines, ſicco pede calcantes limina, unde non mirum quòd in rebus maximi momenti deficere videantur non raró. Feliciori donatam conditione quam cœteras artes, Medicinam nolim exiſtimare; diverſas tamen ipſius partes ſors eadem non premit.

Jam à longo fuit in votis medicamentum, quod poſſet ligaturæ vices ſupplere, quod ipſius gauderet efficaciâ, incommodis verò noxiſque careret. Opus arduum maximè, eòque Medicis omnibus dignum magis, quòd civium utilitati accommodatius! propoſuit itaque *Jonnes Bauhinus*, Doctor Medicus & Archiater *Baſilienſis* fungum quem maximum, rotundum, pulverulentum dicit, ſanguinis eruptionibus etiam periculoſiſſimis compeſcendis aptiſſimum, cujus accuratiſſimam more ſuo deſcriptionem exaravit in Hiſtoriâ ſuâ Generali Plantarum (a). « Tantam, inquit, « fungus ille aſſequitur interdum magnitudinem, ut caput hominis facilè æquet, aut etiam excedat. » Cute membranaceâ ſatis firmâ (quæ in principio ex albo cinerea, mox cum tempore » livida redditur) undique cinctus, ſubſtantiâ partim cohærente ſed rarâ, eorum » inſtar, quos excipiendis ſilice chalybeque excuſſis ſcintillis præparatos vendunt, colore » etiam perſimili.... ſicci leviſſimi ſunt, ut caput humanum ſinguli æquantes, unciale » pondus non excedant.

« Paſſim autem fungus ille creſcit in campis, ubi ſingulis anni tempeſtatibus colligitur. Notandum quòd in loco ſicco debeat aſſervari. Eò præſtantioris eſt uſûs quòd nullâ prorsùs indigeat præparatione. Digitis enim facillimè detrahitur cutis membranacea, quâ undique cingitur *ſubſtantia cohærens ſed rara*, quæ talis, qualis eſt à naturâ debet adhiberi. Si ſiſtendæ v. g. cujuſſibet hæmorrhagiæ vel præceps ſeſe dederit occaſio, ſubſtantiæ hujuſce fruſtum hiantibus arteriæ labiis imponitur, adeo ut læviori ſuperficie ſuâ vulnus proſpiciat, ipſiuſque ora amplitudine ſuâ excedat. Huic amplius alterum ſternitur, amboque ſimpliciſſimâ (ut moris eſt) deligatione in ſtatu continentur. Sic effluxus omnino cohibetur. Sic paucis diebus coaleſcunt vaſis labia, vulnuſque ad perfectam quaſi divinitùs deducitur ſanationem. Mirabundus dubitas? En fidem faciunt, firmànt que ipſa *Joan. Bauh.* verba: « Sunt, inquit, qui pro certo „ aſſerunt vetuſtiores, (fungos) & jam juſtam maturitatem tranſcendentes, præſtare „ ad compeſcendas ſanguinis eruptiones, etiam periculoſiſſimas, quo, & ipſi multorum „ cum præſenti ſalute, uſi ſumus in eo ipſo caſu (b) „. Quanti ſit facienda tanti viri autoritas, evincunt ipſius opera ære perenniora, evincit ipſius omni ævo veneranda in phyſicis ſagacitas! Quæ quidem doctrina de compeſcendis hæmorrhagiis fungorum ope, apprime congruit cum *Caroli Cluſii* Medici *Atrebatenſis* obſervatione (c), quâ evidenter conſtat methodum hanc veteres Medicos minimè latuiſſe, illamque olim apud Germanos haud infrequentioris fuiſſe uſûs. „ Eam, inquit *Cluſius*, ſubſtantiam „ fungi ſpongioſam, exſiccatam, & omni pulvere quem continebat vacuam adſervare „ ſolent..... Illâque uti ad ſanguinis fluxum in vulneribus reſtinguendum, quam ob

(a) J. B. Hiſt. gen. plant. 1651. cap. 75. p. 848. tom. 3.

(b) Id. loco citat.

(c) Spec. 3. gen. 26. fung. pernic. pag. 288.

„ cauſam, ſuis in officinis penſilem eos habere, plerumque etiam in Germaniæ mul- „ tis locis obſervabam. Unde (miſſis etiam commodis quæ quotidie ab uſu fungorum percipiunt veterinarii) jam ſtaret inconcuſſa propoſitionis noſtræ veritas, ni aliud ſubminiſtraret argumentum ipſamet fungorum natura.

I V.

VEL partialiter vulnerari poteſt arteria, vel totaliter. In illo duplici caſu, fermè eumdem eſſe propoſiti fungi agendi modum, conjicimus. Porrò hunc duplici potiſſimùm ſubſtantiâ conſtare, jam ſupra innuimus, unâ ſcilicet membranaceâ, ſatis firmâ quæ rejicitur, alterâ cohærente, ſed rarâ, totâque molliter villoſâ, quæ ſola in uſum venit. In primo caſu, ſi arteriæ cujuſcumque vulneri (quod ad ſimpliciorem continui ſolutionem debet reduci) imponatur, incredibili quâ pollet flexilitate vas arctè complectitur, ad figuram ipſius ſpontè accommodatur compreſſione quàm accuratiſſimâ, & maximè æquali; villis ſuis humore imbibitis, unicuique adglutinatur puncto, dum cohæſione quâ donatur, ita vulneris labia retinet, ut ea ab invicem diſcedere non ſinat. Sic facillimè, venarum more coeunt, & celerrimè, ferè ſolo naturæ conamine, quæ eò citiùs ſimplici cuicumque vulneri cicatricem inducit, quò magis approximantur ora. Nec ſpernenda mirabilis hujus ſubſtantiæ lævitas, imò plurimi facienda ex *Galeno*, qui monet, " ut in uſu medicamentorum quæ cicatricem „ inducunt, ea præcaveantur, quæ ad tactum aſpera ſunt, ut quæ callum potiùs „ quàm cicatricem efficiant, ſed eligantur ea quæ multam ad tactum lævitatem ha- „ beant (*a*) „. Non tam brevi temporis ſpatio opus fortè abſolveret natura, longiùsque protraheretur vulneris coalitio, niſi adſtrictione, licet exiguâ, gauderet ille fungus, quam ipſi nullus, credo, denegabit, ſi ritè perpenderit accuratam quam habet analogiam cum omnibus fungis, qui arboribus adnaſcuntur, quoſque virtutem hanc participare, non immeritò confidimus. Sic nucis juglandis adſtrictionem laudarunt Medici, experti ſunt Chirurgi. Uvam quercinam commendat *Encelius* Medicus (*b*), quâ præſtantius nullum in omni fluxu ſanguinis expertus eſt medicamentum. Sic pulvere adſtringenti, vel fungo Boviſt vulnus jubet adimpleri in operatione aneuryſmatis *Anton. Nuckius* Medicus (*c*). Quid mirum hoc de fungis illis prædicari, ſi, (quod clamant omnes) nutriantur ex humore ſuperfluo arborum, quibus adſtrictoriam ineſſe virtutem, plebs ipſa, non ignorat. In poſteriori caſu, ſi nempe totaliter ſecta fuerit arteria, poſito ad aperturam hujuſce fungi fruſto, tam avidè circumarripiunt orificii labia partes lanuginoſæ, ipſiſque adeo tenaciter infiguntur, ut hiatum omnem occludant omnino. Interim appellens humor his villis imbibitur, unde exurgit gluten quoddam mirabile, quod arteriæ parietibus ita adhæret pertinaciter, ut diceres vas hermeticè clauſum. *Habent enim qui tales ſunt* (fungos audias) *intrà ſe lentorem quemdam concretum & ſtrigmenti modo viſcoſum* (*d*). In ulteriorem probationis gratiam vocamus innumera à Clariſſ. Doctore Medico (*e*) Pariſienſi facta experimenta. Agaricorum ferè omnium, quotquot ſunt ſive fungorum fruſta, diverſis impoſuit arteriis; gluten illud conſtanti animadvertit obſervatione, ſubmiſsâque cultro Anatomico arteriâ, illud idem reperiit naturæ ipſiuſmet arteriæ factum quaſi ſimile & adunatum; quodque vix credas, ſoluto horis duabus poſt deligationem vulnere, jam ceſſaverat hæmorrhagia abſque recrudeſcentiæ metu vel minimo, obice jam inſuperabili. Nuperrimè etiam D. *Broſſard* Chirurgus uſus eſt fungo quodam, quem vocant Botanici *Agaricum pedis equini facie*. I. R. H. 562. *Fungum in caudicibus naſcentem, unguis equini figurâ*. C. B. Pin. *Fungum igniarium* Trag. 943. Hunc autem ad veteres quercus colligi, talique modo præparari narratur. Cultro reſcenditur cortex albidus, durus, quo tegitur ſubſtantia mollior ac ſpongioſa, quæ deinde cultro eodem ſeparatur à duriori, filamentoſâque ſubſtantiâ; mollis poſtea illa ſubſtantia, iteratis mallei ictibus contunditur, donec læviſſima ſit, digitiſque quaſi diffluat. Hæc in uſum adhibetur, in periculoſiſſimis hæmorrhagiis, quod in variorum membrorum amputationibus, felici expertum eſt cum ſucceſſu. Sed unde huic maxima acceſſerit fama, juvat obſervationem litteris & poſteritati mandare. Vir quidam generoſus à S. Principis DE CONTI cuſtodiâ, enſe vulneratus in ipſo arteriæ humeralis dextræ trunco, tribus abhinc menſibus laborabat aneuryſmate quod in tantam ex-

(a) Gal lib. 5. de comp. Med. per gen. cap. 7.

(b) Lib. de re metall. edi. 1557. p. 238. cap. 51.

(c) Exper. Chirurg. exp. 29. pag. 99.

(d) Dioſcor. l. 4. cap. 83.

(e) M. Claud. Franc Grandclas.

(a) M. Jac. Verdelhan DesmolesDoc. Med. Parif.

(b) D. Morand.

creverat molem, ut pugnos duos facilè adæquaret, & jam metus esset ne dirumperetur cutis, unde ad operationem de sapientis Medici (*a*). celebrisque Chirurgi (*b*) consilio, confugit; atque cùm priùs de injiciendâ ligaturâ actum fuisset, (quæ in maximum, ne dicam certum brachii amittendi periculum conjiciebat ægrotantem) jam laudatus M. *Verdelhan* inauditum antea in hoc casu proposuit modum quo tutò & jucundè sanaretur arteriæ vulnus inflictum. Ligaturâ longe tutiorem fungum D. Brossard asseruit, voluitque applicari; quod quidem adeo felici successit eventu, ut intra unum mensem ullo sine discrimine, & incommodo inducta fuerit cicatrix. Dum igitur in compescendis hæmorrhagiis istius fungi vis benefica celebratur, suæ Medicis concedendæ sunt laudes, nec *Joannes Bauhinus* suo defraudandus honore; quinimo omni donandus est encomio, cùm primus, suâ commendaverit experientiâ, immortalitatique consecrarit Medicamentum, quod nec cultro indiget nec malleo, nec ullâ quâvis præparatione, ut vocetur in usum, quod unicuique præsto est, & in quolibet instanti ad refrænandos sanguinis effluxus etiam periculosissimos,

V.

MIRANDAM fungi nostri virtutem, quis negaverit? Dum omnes adhibitas hucusque methodos, stupendâ antecellit efficaciâ, dum absque ullo vel leviori incommodo, doloris sensu vel minimo, simpliciorique viâ, certam ostentat salutem. Omnem itaque in operatione quâlibet amoveant formidinem, tum ægrotantes, tum Chirurgi, superveniens illos non terreat hæmorrhagia; jam habent præ manibus quod ipsos in maximo vitæ discrimine soletur, quod sanguinem quasi divinitùs sistat ferociorem, abjectâ prorsus ligaturâ, quæ certum licet spondere videatur eventum, in omni casu non ita felicitèr succedit, spem amat sæpius ludere, plurimaque secum importat mala. Immensam fatemur appellentis sanguinis vim, debilem verò adstrictoriam fungi nostri virtutem. Quid refert? Si primas teneat exactissima, & æqualis quam efficit compressio, nullo prorsùs modo dimovenda, si tam arctè vas complectatur ut ne unam quidem cruoris guttulam sinat effluere, vulnerisque labia ab invicèm non valeant discedere, quo posito cicatricem efformari necesse est, eòque libentiùs, quòd dolore nullo ab opere suo distrahatur natura; si præterea hujus sit naturæ gluten, ut ab irruente sanguine minimè possit excuti. Aliunde nonne scrupulum omnem removent relata clarissimorum Medicorum experimenta?

Ergo in arteriarum Vulneribus tutum hæmorrhagiæ sistendæ auxilium fungus maximus, rotundus, pulverulentus Joannis Bauhini.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Carolus Geille de S. Leger.

M. Jacobus-Ludovicus Alleaume.

M. Claudius - Franciscus Grandclas, STANISLAI *Poloniarum Regis, Lotharingiæ & Barri ducis Consiliarius & Medicus.*

M. Franciscus - Joannes Clemens Morand, Regiæ Societatis Lugdunensis socius.

M. Martinus Nouguez.

M. Ludovicus - Alexander Gervaise.

M. Joannes - Jacobus Belleteste, Scholarum Professor designatus.

M. Michael - Philippus Bouvart, Professor Regius, & Regiæ Scientiarum Academiæ Socius.

M. Michael - Josephus Majault.

Proponebat Parisiis PAULUS LE ROY, Aurelianus, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus, Theseos Auctor, A. R. S. H. 1752.

A SEXTA AD MERIDIEM.

Typis QUILLAU, Universitatis & Facultatis Medicinæ Typographi 1752.